

Методика навчання правопису часток передбачила шляхи засвоєння знань про частки й орфографічні правила їх написання, формування правописних умінь і навичок, що полягає у використанні системи вправ, роботі над помилками і шляхами їх попередження.

Оволодіння правописним навичками – процес складний, тривалий і багатогранний. Основні етапи розвитку орфографічної навички – це той же шлях пізнання істини, об'єктивної реальності: від спостереження через абстрактне мислення до практики. Методика вимагає від учителя так організувати роботу над орфографією під час опрацювання частки, щоб семикласники могли послідовно пройти кожен із цих етапів орфографічного пізнання: 1) споглядання, сприймання (спостереження над мовними явищами) під час вивчення теоретичного матеріалу, застосування здобутих знань на практиці, на письмі.

Формування умінь і навичок відбувається за умови чіткого засвоєння орфографічних понять у процесі проведення тренувальних вправ. Уміння правильно застосовувати правило до конкретного прикладу шляхом частого застосування у процесі вправ перетворюється в навички.

Отже, методика закріплення орфографічних знань під час вивчення частки за допомогою використання практичних методів навчання – системи вправ, роботи з підручником, видів диктантів, наочності тощо, дасть можливість учителю працювати на результат, а учням – успішно використовувати засвоєні знання на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біляев О. М. Лінгводидактика рідної мови: навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2005. 180 с.
2. Біляев О. М., Скуратівський Л. В. та ін. Концепція навчання державної мови в школах України // Дивослово 1996. № 1. 22 с.
3. Вікова психологія: навчальний посібник / О. П. Сергєєнкова та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 376 с.

*Олійник Оксана
Науковий керівник – доц. Петришина Ольга*

ПРОПОВІДНИЦЬКИЙ ДИСКУРС В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ «ІНСТАГРАМ»

На сучасному етапі розвитку лінгвістики увагу науковців привертають різні види дискурсу. Однією з найповніших класифікацій дискурсів є класифікація Г. Почепцова. Він виокремлює теле- і радіодискурси, газетний, театральний, кінодискурс, літературний дискурс, дискурс у сфері публік рілейшнз (ПР), рекламний дискурс, політичний, релігійний (фідеїстичний) дискурси [4, с. 85–89]. Серед різновидів релігійного дискурсу виділяють проповідницький дискурс, який є об'єктом нашого дослідження.

Хоча релігійна комунікація є одним з найдавніших видів людського спілкування, її наукове вивчення почалося порівняно недавно. Так, проповідницький дискурс став основою

досліджень В. Німчука, М. Лесюка, М. Скаб, Н. Піддубної, І. Павлової, О. Петришиної, Т. Вільчинської та ін. Однак українське проповідництво як живий комунікативний процес, зокрема в інтернет-площині комплексно не описано, що зумовлює актуальність нашого дослідження.

Проповідь – це особливий вид усного монологічного мовлення, спрямований до мирян з метою повернути їх до християнського віровчення, викликати почуття вдячності Богу, виховати почуття єдності у вірі, терпіння в ім'я потойбічного життя [2, с. 24]. Тому проповідь є не лише засобом морального виховання, а й творення духовних підвалин життя суспільства. Цьому жанру також притаманні такі риси: доступність, декларативність, обґрунтованість, агітаційність та ін. [3, с. 19].

З-поміж інших дискурсів проповідницький вирізняється рядом ознак. Під час нашого дослідження ми змогли виявити такі: термінологічна лексика обмежується такими поняттями, як: храм, молебень, Господь тощо; проповідник насамперед звертається до душевних переживань мирян, тому його звернення відзначається експресією, образністю та поетичністю; проповідь несе в собі релігійні цінності.

Ефективність проповідницької комунікації залежить від багатьох чинників. Н. Бабич зазначає, що «у проповідницькому дискурсі багато значить темп мовлення, інтонація, пауза, експресивність, конотація, до яких активно долучаються інші екстралінгвальні та психологічні чинники, як-от: місце спілкування (у церкві, каплиці, в оселі, на кладовищі тощо), оздоблення приміщення, режисура, диригування, музика, спів, одяг і т. ін.» [1, с. 253]. Крім цього, важливу роль відіграє постать мовця, яку виконує священнослужитель. Адже саме він організовує проповідницьку комунікацію: обирає тему проповіді, жанр, тактику та стратегію. Бог також є учасником дискурсу і має визначальну роль, проте він імпліцитний [3, с. 26].

Головною особливістю проповідницької комунікації є те, що адресат бере пасивну участь у цьому спілкуванні, оскільки сприймає текст, який виголошений священнослужителем. Однак, імпліцитно миряни можуть запитувати, відповідати або ж навіть дискутувати під час проповідування з духовним наставником [3, с. 29].

Внаслідок активного впровадження новітніх технологій, у XXI столітті значно змінилися стандарти спілкування і обміну інформацією. Особливе місце посідають соціальні медіа, які охоплюють різні сфери життя людини. Сучасна молодь здебільшого здійснює онлайн-комунікацію за допомогою використання соціальних мереж, зокрема «Інстаграм». Проповідництво впродовж останніх років також розвивається в інтернет площині. У зв'язку з пандемією, воєнними діями на території України він став досить поширеним у формі інтернет-комунікації. Це зумовлено зручністю, доступністю, універсальністю соціальних мереж.

Об'єктивно, зараз не кожен вірянин має змогу відвідати храм. Священнослужителі пропонують можливість бути учасником проповіді онлайн.

Еаші дослідження проповідницького дискурсу в соціальній мережі «Інстаграм», дозволили виявити активність користувачів у духовних запитах, задоволенні духовних потреб за допомогою проповідницької комунікації в онлайн-режимі. Найбільш популярними духівниками, які використовують соцмережі як платформу для спілкування з вірянами, є: Роман Демуш, Іван Гнатюк, Василь Германюк та ін. З кожним днем кількість підписників на їхніх сторінках зростає. На наш погляд, це свідчить про те, що така інтернет-комунікація у жанрі проповідництва є актуальною та набуває значного поширення.

Головними причинами зростання ролі проповідницької комунікації поза межами храму, на нашу думку є такі: можливість бути учасником проповіді, не виходячи з дому; необмежена кількість учасників; учасники інтернет-комунікації не розділені відстанями, мовними бар'єрами чи політичними кордонами; можливість включення в комунікацію абсолютно будь-якого користувача інтернету; дискурс соціальних медіа передбачає діалогічність і полілогічність, постійний і повноцінний зворотний зв'язок; анонімність, яка створює статусну рівноправність у віртуальному світі.

Як бачимо, є ряд переваг проповідницького спілкування у вигляді інтернет-комунікації. Водночас, на наш погляд, проповідь у межах храму є більш ефективною, оскільки в сакральному спілкуванні умови (храм, розтажування комунікантів, мовлення душпастиря з амовну, одоративні відчуття тощо) створюють відповідну атмосферу, налаштування.

Отже, проповідницький дискурс – це основний засіб морального виховання і творення духовних підвалин життя християнства, який розширює свої рамки і набуває значного поширення і поза межами храму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови : навч. посіб. Львів : Світ, 2003. 432 с.
2. Зелінська О. Українська барокова проповідь: мовний світ і культурні витоки : монографія. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2013. 407 с.
3. Петришина О. І. Проповідницька спадщина Йосифа Сліпого: лінгвістичний аспект : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. 224 с.
4. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ : Наукова думка, 1996. 175 с.

Лотоцька Христина

Науковий керівник – доц. Петришина Ольга

ЗАПИТ НА ШАБЛОННІСТЬ КОМУНІКАЦІЇ КОРИСТУВАЧІВ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ «ІНСТАГРАМ»

У сучасних дослідженнях із соціолінгвістики, публічної комунікації, медіалінгвістики та інших суміжних галузей зріс інтерес до вивчення стереотипності мовлення з огляду на